

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

šk. god. 2022./2023.

Ispitna knjižica 2

ETI.50.HR.T.K2.12

49980

Način ispravljanja pogrešaka na listu za čistopis:

(Matura)	državna matura	
↑	↑	↑
Precrtan pogrešan	Točan	Paraf (skraćeni potpis)

odgovor u zagradama odgovor potpis

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte **sve** upute i **slijedite ih**.

Ne okrećite stranicu i **ne pišite** esej dok to **ne odobri** voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na **sve** ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta **bez stanke**.

Zadaci se nalaze u **dvjema** ispitnim knjižicama.

Redoslijed rješavanja birajte **sami**.

Dobro **rasporedite** vrijeme kako biste mogli riješiti **sve** zadatke.

Ovaj dio ispita sastoji se od **zadatka eseja**. Esej napišite slijedeći **priloženu uputu** i **smjernice** za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj **neće** bodovati.

Esej **obvezno** napišite na **list za čistopis** u **ovoj** ispitnoj knjižici.

Na **2.** stranici ove ispitne knjižice prikazan je **način označavanja** odgovora i način **ispravljanja pogrešaka**.

Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti **paraf** (isključivo **skraćeni** potpis, a **ne puno** ime i prezime).

Upotrebljavajte **isključivo kemijsku** olovku kojom se piše **plavom** ili **crnom** bojom.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima **12** stranica, od toga **1 praznu**.

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno **pročitajte** navedeni tekst. Prema **ponuđenim smjernicama** napišite esej s **jasnom strukturom**: **uvodnim** dijelom (postavljanjem **teze** ili **hipoteze**), **središnjim** dijelom (**analizom** i **argumentacijom**) i **zaključkom** (**sintezom**).

Tema eseja: **Tehnologija i razvoj čovjeka**

Jedna od raširenih zabluda jest da je ono „prirodno” nužno dobro za nas, dok je „sintetičko”, „umjetno” ili „tehnoško” velika opasnost. Tehnologija nam je omogućila da ograničimo mnoge opasnosti kojima nas je priroda prethodno izlagala. A kad to ne uspijemo, kad se nesreće i prirodne katastrofe i dalje događaju, sve se češće tvrdi da se one u krajnjoj instanci moraju objasniti upućivanjem na ljudske zahvate u prirodi. Tada se moramo prisjetiti koliko je mnogo katastrofa zapravo spriječeno ljudskom intervencijom u prirodi. Uz to, trebali bismo se sjetiti da su „stare” opasnosti uglavnom nanijele veću štetu od „novih”.

Tehnologija se često predstavlja kao nešto što je strano ljudima. Ali u stvarnosti je tehnologija možda najljudskija stvar koju možemo zamisliti. Bez tehnologije ne bismo mogli postojati kao vrsta bića kakva jesmo. Prepušteni našim čisto životinjskim svojstvima, već bismo odavno podlegli. Možemo reći da je tehnologija omogućila čovjeku rast. Ili dovedeno do krajnosti: čovjek nije izmislio tehnologiju, već je prije tehnologija izmislila čovjeka. Taj „prirodni” čovjek – ako pod tim podrazumijevamo ne-tehnoškog čovjeka – nikada nije postojao i nikada neće postojati. Tehnologija koju su razvili naši daleki preci, na primjer, kamena sjekira, omogućila je oslobađanje od dominacije prirode, a to je zauzvrat omogućilo evoluciju bićima poput nas. Tehnologija je oslobodila resurse za razvoj većeg mozga i, ne manje važno, jezika. Zbog toga postoji

nešto temeljno pogrešno kada se tehnologija predstavlja kao nešto neljudsko – naprotiv, čovjek je uvijek ovisio o tehnologiji da bi bio čovjek. Tehnologija prožima svaki aspekt našeg života.

U određenom smislu, čovjek je uvijek kasnio u odnosu na tehnologiju, i to zato što tehnologija otvara nove mogućnosti za ono što može biti ljudsko. Tehnologiju ne čine pomoćna sredstva koja ne utječu na nas. Ona radije mijenjaju našu praksu, a time i nas. Tehnologija stvara neku vrstu „druge prirode” i ona mijenja percepciju svijeta i način života. Ona nam omogućuje da prebrodimo mnoga ograničenja koja nam je priroda nametnula, na primjer tako što u ovome trenutku možemo komunicirati jedni s drugima na velikim udaljenostima. Problem je u tome što to uvelike znači zamjenu jedne ovisnosti drugom, oslobađanje ovisnosti o prirodi kako bismo pali pod moć tehnologije.

Uvijek kasnimo i u tom smislu nikada nismo u stanju sagledati sve posljedice nove tehnologije. Tehnologija se razvijala brže od kulture. Odavno je iza nas faza u kojoj smo mogli slijediti tehniku. Opterećeni smo sve većim zaostajanjem u razumijevanju. Tu je spoznaju teško prihvatiti jer to znači da smo izloženi svijetu oko sebe koji će uvijek sadržavati nešto nepredvidivo. Spoznaja da se nepredvidivo ne može ukloniti u sukobu je s osnovnim razumijevanjem društva rizika, naime da bi postojanje trebalo biti moguće pretvoriti u potpuno kontrolirani objekt. Tada nema mjesta nesreći – jedna nesreća nije ništa drugo do zanemareni ili pogrešno procijenjeni rizik.

U „društvu rizika” svijest građana o riziku ne temelji se samo na vlastitim iskustvima i rabljenim informacijama, već i na „ne-iskustvima iz druge ruke”. Odnosno, svijest o riziku ne temelji se samo na onome što se nekome stvarno dogodilo, već jednako tako i na idejama o tome što mu se može dogoditi. Građani u društvu rizika žive svoj život s vrstom straha kao pogleda na svijet. Društvo rizika je kultura straha.

Lars Svendsen, „Filozofija straha”

Smjernice za pisanje

U eseju **odredite pojmove**:

„tehnologija”, „prirodni čovjek”, „druga priroda”, „društvo rizika” i „strah kao pogled na svijet”.

1. **Objasnite** na koji je **način** prema autoru teksta „**tehnologija izmislila čovjeka**”.
2. **Navedite argumente** kojima se u tekstu **daje prednost** „umjetnomu”, tj. „tehnoškomu” pred „prirodnim”, **kao i** argumente prema kojima **tehnologija može ugroziti** prirodnost čovjeka.
3. **Objasnite** na čemu se **u tekstu temelji strah** od **razvoja** tehnologije.

Argumentaciju u eseju **potkrijepite primjerima**:

1. **primjene tehnologije** koja je **spriječila** velike katastrofe **u prirodi** potencijalno pogubne za opstanak čovječanstva
2. **upotrebe tehnologije** koja dovodi u pitanje **opstanak** ljudske vrste.

Prazna stranica